

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys (Helsy) ry.
Kotkankatu 9
00510 Helsinki
helsy@sll.fi

Lausunto 17.2.2011

Helsingin kaupungin kirjaamo,
Östersundom-toimikunta
Kaupunkisuunnitteluvirasto
PL 10
00099 Helsingin kaupunki

**Asia: Östersundomin yhteisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma
(Dnro 2010-1035)**

Lausunnon jättää Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry., jonka tarkoituksena on edistää luonnon- ja ympäristönsuojelua toimialueellaan Helsingissä ja Helsingin omistamilla alueilla. Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (oas) tarkasteltavaan suunnittelualueeseen kuuluvat Helsingin alueella Ultunan, Östersundomin, Karhusaaren, Talosaaren ja Salmenkallion kaupunginosat.

Oas:ssa esitetään suunnittelun tavoitteet ja menettelytavat. Oas:n tavoitteet ovat Helsyn mielestä hyvin linjassa tarkistettujen valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden kanssa, sillä Östersundomin suunnittelun kannalta keskeisinä tavoitteina on kirjattu mm:

- yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja edellytysten luominen hyvälle taajamakuvalle
- henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävä sekä joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävä liikennejärjestelmä
- kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön ja luonnon kannalta arvokkaiden alueiden monimuotoisuuden sekä ekologisten yhteyksien säilymisen edistäminen suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä
- luonnon virkistyskäytön ja luonto- ja kulttuurimatkailun edistäminen ja valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen säilymisen varmistaminen
- ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävien ja yhtenäisten luonnonalueiden huomioiminen
- rannikkoalueen säilymisen edistäminen luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuuksina ja samalla varmistaa, että asumisen ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytykset säilyvät.

Edellä esitettyjä tavoitteita tukevat hyvin oas:sa listatut Helsingin seudun erityistavoitteet yhdyskuntarakenteen ja liikennesuunnittelun osalta, kuten

- merkittävä rakentaminen tulee sijoittaa joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen palvelualueelle
- tulee ehkäistä olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta irrallista hajakentämistä ja tukea olemassa olevaa kyläverkostoa ohjaamalla rakentamista kylien yhteyteen
- on turvattava edellytykset metroverkoston laajentumiselle itään

Yleiskaavan valmistelun aikataulu, jonka mukaan kaavaluonnos asetetaan nähtäville jo huhtikuussa 2011, on kuitenkin erittäin kireä ottaen huomioon mm. se, että Salmenkallion ja Talosaaren rannat Natura 2000-, luonnonsuojelu- ja tulva-alueineen asettavat

erityisvaatimuksia maankäytön suunnittelulle. Hyviin osallistavan suunnittelun periaatteisiin kuuluu erilaisten vaihtoehtojen esittäminen ja esitettyjen vaihtoehtojen tulee perustua laadukkaisiin selvityksiin. Helsingin mielestä esim. Hailan ym. (2010) laatima Östersundomin osayleiskaavan kaupunkiekologinen ohjelma ei täytä millään muotoa ekologiselle selvitykselle asetettuja vaatimuksia, eikä sitä tule näin ollen käyttää luontovaikutusten arvioinnin välineenä eikä pohjana missään yleiskaavaprosessin vaiheessa. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy:n tekemä Östersundomin lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelma (Kapellviken, Torpviken, Bruksviken) vuodelta 2005 sen sijaan sisältää paljon käyttökelpoista ekologista tietoa hyödynnettäväksi sekä yleiskaavaluonnosvaihtoehtojen laatimisvaiheessa että myöhemmin, kun halutaan turvata alueen luonnon erityispiirteiden säilyminen ja kehittää alueen virkistyskäyttöä.

Koska alueelle suunniteltavan uuden tiiviin rakentamisen tulee perustua hyvään ja toimivaan raidejoukkoliikenteeseen, voi aikataulua pitää tältäkin osin erittäin kiireisenä, sillä esim. metron toteuttaminen vaatii erillisen hanke-yvan eli ympäristövaikutusten arvioinnin. Näin ollen Helsingin pitää mahdottomana kaavaehdotuksen asettamista nähtäville 2012 ja ennen kaikkea alueen rakentamisen aloittamista ennen kuin alueelle on saatu toimiva raideliikenneyhteys, jonka avulla saadaan parhaiten täytettyä valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaiset vaatimukset. Natura- ja muut luontovaikutukset pitää joka tapauksessa arvioida (uudestaan) siinä vaiheessa, kun raideliikennetarkaisu on päätetty ja sen hanke-yva on ajankohtainen.

Kaiken kaikkiaan ko. yleiskaava-alueen Natura-alueiden ja muiden luonnonsuojelualueiden ympärille tulee jättää riittävät suojavyöhykkeet jo yleiskaavaluonnosvaihtoehdoissa, jotta kasvava virkistyskäyttöpaine ei heikennä etenkin Natura-alueiden suojeluarvoja. Esim. Seutukeke-hankkeessa (Kestävä seudullinen maankäyttö ja liikenne, 2008 – 2011) on reunavaikutusvyöhykkeen leveydeksi määritetty 250 m perustuen kansainvälisiin tutkimuksiin siitä, miten ihmisen läsnäolo virkistysalueilla ja liikkuminen luonnossa vaikuttavat luonnoneläinten käyttäytymiseen (Seija Väre, henkilökohtainen tiedonanto). Kyseinen ekologinen kriteeri on hyvä vähimmäisetäisyys sovellettavaksi myös mitä tulee Natura-alueiden suojavyöhykkeisiin Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueella.

Sirkku Manninen
puheenjohtaja

Kati Vierikko
varapuheenjohtaja